

פרשת עקב

ורם לבבך ושכחת את יהוה אלוקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים (ח, יד)

ובגמ' סוטה (ה, א) ילפי' מינה אזהרה לגסי הרוח.

והקשה המהרש"א בח"א מאי קאתי לאשמעינן בזה, דאי לאשמעינן איסורא הרי כבר מבואר בכמה מקומות, ואם לענין מלקות אין למדין מדברי קבלה, ותי' דאפשר וקאי אדלעיל דאמרינן דלא ינקה מדינה של גהינם, לזה קאמר דאיכא לזה אזהרה דאין עונשין אלא א"כ מזהירין.

ודבריו תמוהין, שהרי איתא במכות (יג, ב) דיש מלקות בחייבי כריתות ולא בעי אזהרה לחייבי כריתות כיון דאזהרה בעינן רק בעונשי ב"ד, אלא דקו' זו איכא לאקשוויי על הרמב"ם שכתב בפיה"מ במכות (פ"ג מ"א) דהתורה אינה מחייבת מיתה וכת' עד שיהי' באותו ענין לאו פשוט, הרי מפורש בדבריהם דלכרת בעינן אזהרה, ולכאורה זו סוגיא מפורשת דלא כוותיהו.

ובדעת הרמב"ם נראה לפרש דודאי לעולם גם בכרת בעינן אזהרה, אלא שיש שתי גדרי אזהרה, א. אזהרה שבאה בצורת לאו מוחלט והאיסור כצורתו, ואזהרה מעין זו בעינן בכל חייבי ב"ד, ב. אזהרה שהתורה הזהירה בצורה כל שהיא, אם בצורת עשה וכגון במילה אה"נ דלית בה אזהרה גמורה אבל ודאי בעי שהתורה תקבע זאת לאיסור, ומהעונש איננו רואים שום איסור אלא עונש, רק לזה די לנו שהתורה תרמוז האיסור בצורה מסוימת ואפילו בלשון עשה, ודי בזה להחשב אזהרה בחייבי מיתות בידי שמים, וזוהי כוונת הרמב"ם שגם כרת בעי אזהרה היינו אזהרה מעין זו.

אמנם בדעת המהרש"א קשה להלמו, שהרי שיש איסור ודאי מרומז בקרא דתועבת ה' כל גבה לב, ורק לאו ממש לא מצינו אלא הכא, ובכה"ג בחייבי כריתות לא צריך אזהרה מפורשת כ"כ.

מקור: רבי יוסף שלום אלישיב שליט"א